355.48(R)
9(R) „1916-1918"

Răsboiul Neamului Românesc

1916 — 1918

de

Maiorul **George G. Garòescu.**
Regimentul 6. Vânători

305048

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ
BUCUREŞTI
COTA I 157.623

4PP/05

Re 281/12

B.C.U. Bucuresti
C20052673

Institutul de Studii Istorice şi Social-Politice
de pe lîngă C.C. al P.C.R.
BIBLIOTECA DOCUMENTARĂ

Inventar nr. 62.302/73

II 36885

Răsboiul mondial şi idealul nostru naţional.

Cu isbucnirea răsboiului mondial din 1914, România era pusă în noua situaţie de-a se hotărâ, dacă se alipeşte de Franţa, care reprezinta umanitatea şi salvarea micilor naţionalităţi subjugate, sau rămânea alături de vechea ei aliată, Germania, care reprezenta violenţa şi sclavia, şi în acest caz trebuia să renunţe la toate visurile ei de întregire naţională.

A rămâne în litera tratatului de alianţă cu Germania de acum 30 ani, însemna ca România să se pue în serviciul unei cauze criminale, însemna ca să lupte pentru întronarea hegemonii mondiale a Germanii, însemna ca să lupte pentru a ajunge sclava politică şi economică a aliatei sale.

Totuşi, resolvirea noei situaţii politice era foarte simplă. Intrând în răsboiu alături de Germania, nu se putea ivi decât două ipoteze: Germania va fi înfrântă sau victorioasă. Invingerea Germaniei atrăgea după sine fatalmente şi pe-a noastră şi cu aceasta distrugerea visului nostru secular: Unirea tuturor Românilor de sub sceptrul habsburgic*). Germania fiind victorioasă, pe lângă faptul că am fi întărit hegemonia Germanii şi mai ales a Austro-Ungarii, care ne asuprea de secole 4.500.000 Români, dar şi Regatul

*) Transilvania, Timişoara, Crişana, Maramureş şi Bucovina

României şi-ar fi pierdut independenţa politică şi economică, fiind o anexă, dacă nu un stat vasal Germanii.

Aceste argumente politice, suficiente pentru a ne îndrepta paşii spre Franţa, erau însă sprijinite şi de voinţa poporului, care isvora din cea mai curată dragoste pentru Franţa şi aliaţii săi. — Franţa, pentru poporul nostru, în concepţia lui simplistă, era un simbol al dreptăţii, libertăţii, inteligenţii şi umanităţii. Nu era ţăran, pe care să-l întrebi cine ar dori să învingă, şi să nu răspundă: Franţa. Dacă căutai să afli motivele logice, pentru care avea această dorinţă, nu putea să ţi le tălmăcească, dar începea şi termina cu concluzia: „Franţa este neam cu noi.“

La aceasta, dacă mai adăogăm şi puternicile mişcări populare în favoarea Franţii şi a aliaţilor săi, se înţelege cât de uşor îi venia unui guvern să se declare pentru înţelegere, când, pentru aceasta avea motive politice şi voinţa întregului popor.

Un singur punct dificil atârna în luarea acesteî hotărâri, de altfel care se exploata foarte larg de către o seamă infimă de politiciani, ce doriau să rămânem neutrii, sau să intrăm în răsboiu alături de Germania. Acest punct dubios era: Rusia. In urma răsboiului din 1877, in care am întrat ca să ajutăm armatele ruseşti aflate într'o grea situaţie strategică, României, ca recompensă a acestui important ajutor, i s'a luat de Rusia toată Basarabia şi în schimb i s'a dat Dobrogea, care pe vremuri fusese tot a noastră sub Voevodul Mircea cel Bătrân (1400). Purtarea dubioasă a Ruşilor, din 1877, ne inspira destulă teamă şi acuma în 1916, când trebuea să colaborăm cu ei şi încă aşa de direct.

Apoi, teama ca Dardanelele să nu cadă în mâna Ruşilor, era încă o piedecă destul de serioasă.

Dar la aceste motive, care pledau contra unei

alianțe, alături de înțelegere, se găseau destule contra argumente. Cel mai de seamă era acesta :

Intr'o alianță în care se afla Franța și Anglia, care reprezentau dreptatea, cavalerismul, cinstea cuvântului și ocrotirea micilor națiuni, — nu mai era posibil să se repete iarăși actul din 1877.

Pentru acelaș motiv, nici regimul politic și economic ce s'ar fi stabilit pentru Dardanele, n'ar fi putut fi în detrimentul nostru, aliați ai Rusiei.

O altă cauză de ordin material, care ne oprea să mergem alături de înțelegere, era și nepregătirea technică a armatei noastre, în comparație cu marile oștiri, cu care urma să ne măsurăm. Pentru un moment, întradevăr, argumentul prezinta destulă greutate, dar dacă se avea în vedere marile rezerve ale industrii militare ale aliaților și ușurința, cu care ne-ar fi parvenit acest material prin Rusia, atunci, și acest argument, cădea tot așea de ușor ca și precedentul.

O speranță slabă însă tot mai rămânea în inima Germanilor și filogermanilor. Era aceea că M. S. Regele Ferdinand, fost prinț de Hochenzollern, nu va semna o declarare de războiu contra neamului său de origină.

Dar și această nădejde era destul de slabă și probà lipsa de judecată și psichologie din partea acelora care o speculau.

Regele prin tăcerea lui, păstra și cultiva în sufletul său acelaș ideal național ca al poporului său și nu aștepta decât momentul prielnic pentru a-l revărsa în toată puterea lui vajnică, într'un războiu crâncen pe viață și moarte, în contra acelora care ne asupriseră frații de veacuri. M. S. Regele Ferdinand I., însușindu-și în totul aspirațiunile poporului său, a eșit din cadrul celor mai mari voevozi români.

El este și va rămânea pentru neamul nostru, Regele Soare al Românilor alături de o Regină nobilă în devotamentul nemărginit, și dragostea Ei neînchipuită pentru poporul său, care o iubește și-o venerează ca pe-o sfântă.

Speranța acelora, care vedeau în Regele Ferdinand, mai mult un prinț german, de cât un adevărat Voevod român, s'a împrăștiat ca fumul în ziua de 15 August 1916*), când aprobând în totul politica răsboinică a guvernului I. Brătianu, a semnat declararea de războiu contra Austro-Ungarii și aliaților săi, dând următoarea înălțătoare proclamație către popor:

Români,

„Războiul, care de doi ani a încins tot mai strâns „hotarele noastre, a sdruncinat adânc vechiul așeză„mânt al Europii și a invederat că pentru viitor nu„mai pe temeiul național se poate asigura viața paș„nică a popoarelor. Pentru neamul nostru, el a adus „ziua așteptată de veacuri de conștiința națională, „ziua unirii lui după vremuri îndelungate de neno„rociri și de grele încercări. Inaintașii noștri au reu„șit să întemeeze statul Român prin unirea princi„patelor, prin războiul independenții, prin munca lor „neobosită pentru renașterea națională. Astăzi ne este „dat nouă să intregim opera lor închegând pentru „totdeauna, ceeace Mihai Viteazul a înfăptuit numai „pentru o clipă: Unirea Românilor de pe cele două „părți ale Carpaților. De noi atârnă azi să scăpăm de „sub stăpânirea străină pe frații noștri de peste „munți și din plaiurile Bucovinei, unde Ștefan cel „Mare doarme somnul lui de veci. In noi, în virtu„țile, în vitejia noastră stă putința de a le reda drep„tul ca într'o Românie întregită și liberă, dela Tisa

*) Toate datele sunt stil vechi.

„până la Mare, să propăşească în pace potrivit des-
„tinelor şi aspiraţiunilor gintei noastre.

Români,

„Insufleţiţi de datoria sfântă ce ni se impune, hotă-
„râţi să înfruntăm cu bărbăţie toate jertfele legate
„de un crâncen războiu, pornim la luptă cu avântul
„puternic al unui popor, care are credinţa neclintită
„în menirea lui. Ne vor răsplăti roadele glorioase ale
„isbândei. Cu Dumnezeu înainte..."

Ferdinand.

Entuziasmul fără seamă din ziua de 15 August 1916 ar fi imposibil de descris. Era un delir de bucurie şi entuziasm. Străzile nu mai încăpeau de lume şi de veselia clipelor mari prin care treceam. Era revărsarea furioasă a însufleţirii unui neam întreg, ce aştepta de mult această sfântă răsbunare.

Situaţia militară a beligeranţilor la 14 August 1916.

Situaţia Aliaţilor

Pe frontul occidental, după oprirea ofensivei, germane îndreptată contra cetăţii Verdun, armatele franco-engleze începuseră imediat ofensiva pe Somme. Primele zile ale acestei ofensive, fuseseră o surpindere pentru Germani. Din această cauză, succesul franco-englezilor se dessina printr'o pătrundere serioasă a frontului inamic, pe lângă capturarea unui mare număr de prizonieri şi a unui însemnat material de războiu. In zilele următoare, care coincideau cu intrarea României în acţiune, surprinderea trecând şi Germanii putându-şi aduce rezervele necesare, presiunea aliaţilor se mai micşorează şi un început de echilibrarea forţelor ambilor adversari începuse a se manifesta. Totuşi pentru a veni în ajutorul frontului

nostru, Francezii iau contra ofensivă la Verdun pe la începutul toamnii recucerind tot terenul pierdut în primăvara anului 1916, pe lângă o imensă pradă de război.

Pe frontul italian, se începuse ofensiva contra capului de pod Gorizia, care s'a terminat cu luarea acestei cetăţi, exact cu câteva zile mai înainte de 15 August 1916. Prin Septemvrie Italienii au început o ofensivă locală pe platoul Carso, având un important succes care, însă n'a continuat şi în restul toamii.

Trecând la fronturile cele mai apropiate de noi şi cu care făceam legătură direct, observăm aceeaş linişte la data intrării în războiu a României. Frontul rusesc, după ce se mişcase puternic prin ofensiva lui Brussilov, dirijată în Galiţia şi Bucovina, în mod inexplicabil se calmase pe la începutul lunei Iunie 1916. Pentru toţi a fost o surpriză încetarea ofensivei ruseşti, care dăduse cele mai frumoase rezultate, şi care, aşa cum mergea, făcea să se prevadă cele mai mari succese. Nimenea nu putea să-şi explice motivul care făcuse pe comandamentul suprem rus să renunţe aşa de uşor la o ofensivă, care avea siguranţa celor mai frumoase rezultate strategice. După 1917 s'a înţeles însă cauza acestei măsuri. Nu era altceva decât executarea unui plan politic bine aranjat, care nu tindea la nimica altceva, decât la părăsirea unor aliaţi credincioşi, care se aruncaseră în foc tocmai pentru salvarea Rusiei, care fusese atacată! Era manifestarea unei drepte recunoştinţi faţă de aliaţii săi, care, în loc să lase în ghiarele pericolului germanic, săriseră spontan şi fără de nici un gând ascuns, ca s'o ajute cu preţul sângelui lor!...

Trecând la frontul Salonicului, observăm aceeaşi acalmie datorită faptului că armata aliaţilor era

în curs de concentrare. De altfel nici nu se putea impune acestei armate operaţiuni in stil mare, de oarece, la aceea dată îi lipsea încă forţa necesară, iar spatele şi aripa stângă erau în mare nesiguranţă, din cauza Greciei, care era aliata ascunsă a Germaniei.

In cea ce priveşte frontul din Caucaz, Palestina şi Mesopotamia, de şi erau caracterizate prin aceeaş linişte, nu insistăm asupra lor. Aceste fronturi erau prea departe de teatrul nostru de operaţiuni şi nu puteau avea o influenţă imediată asupra frontului nostru, din cauza inexistenţii liniilor de comunicaţie rapide, cu ajutorul cărora Turcii să poată opera cu succes pe linii interioare.

Situaţia militară a inimicului.

După cum s'a văzut, înainte de 15 August 1916, era linişte relativă pe toate teatrele de operaţiuni afară de cel franco-englez. Germanii puteau să-şi adune o rezervă strategică, din trupele care deveneau disponibile pe frontul pe care adversarul era inactiv. Această rezervă o puteau dirija de îndată acolo unde era necesară.

Aşa fiind Germanii reuşiseră să-şi creeze o rezervă strategică centrală, pe care înainte de 15 August aveau intenţiunea s'o arunce o parte contra frontului dela Salonic altă parte contra frontului rusesc.

Prima ofensivă avea de scop să bată armata dela Salonic, pentru a degaja armatele turco-bulgare şi pentru ca să atragă pe Greci, care nu putea să se unească pe faţă cu Germauia, din cauza unei ameninţări continue şi prea apropiate din partea armatei de Orient.

Ofensiva contra frontului sud-vestic rusesc tin-

dea imediat la ocuparea Bucovinei. Prin aceasta, în caz de întrarea României în acțiune, flancul ei drept ar fi fost descoperit și armata noastră ar fi rămas într'o continuă amenințare de a fi separtă complect de aripa stângă rusă.

Afară de aceasta, noua ofensivă germană contra armatei ruse refăcută, putea să aducă pe lângă înfrângerea dar și dezertarea Rușilor de lângă aliații săi, dezertare pe care oamenii ei de stat o căutau de mult și sub ori ce pretext.

Pentru aceesta, când România a întrat în acțiune contra puterilor centrale, inamicul și-a concentrat toate rezervele disponibile contra noastră. Astfel au fost aduse următoarele unități: 4 div. inf. și 2div cav. germane de pe frontul franco-englez, 5 div. germane; 1 div. infan. și 1 jum. div. cavalerie austro-ungară de pe frontul oriental; 5 div. bulgare, din care una de cavalerie, și 2 div. turcești de pe frontul Salonicului, 2 div. infanterie austriace, și 3 brigăzi de munte tot austriace, create de curând la Viena și însfârșit o jum. div. germană, care fusese disponibilă la Berlin. Totalul forțelor inamice dirijate contra noastră în luna Septemvrie a fost de 21 div. inf. și 4 jum. div. cavalerie, față de o armata de 23 div. infanterie, cărora le lipsea complect materialul modern și erau uzate peste măsură din cauza luptelor continue de zi și de noapte, dela 14 August până la 1 Novembre 1916.

La sfârșitul anului 1916 inamicul și-a putut aduce alte disponibilități pe frontul român, așa că numărul diviziilor a crescut până la 32—37.

Astfel, România întrând în răsboiu alături de aliați, la o dată când pentru mulți era o surpriză pentrucă momentul nu părea de loc bine ales și nici pre-

gătirea sa militară nu era complectă, a atras asupra sa toate rezervele germane, care aveau de scop să atace frontul rusesc şi să arunce în mare armata de orient, nu îndeajuns de puternică. In acest chip Rusia ne având nici un pretext să iasă din alianţă, frontul oriental a continuat să perziste reţinând un număr important de trupe austro-germane, iar armata de orient s'a putut fortifica şi i s'a mărit efectivul pentru operaţiuni viitoare împiedecând totdeodată pe Greci de-a se uni cu puterile Centrale.

Dacă noi nu intram la această dată în acţiune uşor se poate vedea ce s'ar fi întâmplat. Rusia dezerlând din 1916, forţele austro-germane de pe acest front împreună cu cele turco-greco-bulgare dela Saonic aruncate în contra frontului occidental 1916—17 ar fi fost aşa de superioare forţelor aliaţilor, încă neajutaţi de Americani, încât nu ştim dacă decisiva n'ar fi şezut de partea puterilor centrale. România sacrificându-se momentan pe sine, a salvat în schimb situaţia critică a aliaţilor şi cu aceasta se poate mândri că a salvat chiar soarta omenirii.

In aceasta constă alegerea momentului nostru, oarecum dictat de situaţia dificilă a aliaţilor noştri şi în acest moment găsim siguranţa desăvârşită a împlinirii integrale a idealului nostru naţional.

Mobilizarea şi Concentrarea Armatii Române.

Mobilizarea oastei.

Mobilizarea s'a decretat în seara zilei de 15 August 1916, iar prima zi de mobilizare a început la ora 12 noaptea din ziua de 15 spre 16 August. Mobilizarea s'a făcut în cea mai perfectă ordine şi într'un entuziasm de nedescris. Pentru tot poporul era o bucurie fără ţărm, căci sosise în sfârşit ceasul, când

cu armele în mână, vom desrobi fraţii noştri din Ardeal, subjugaţi de veacuri.

In a cincea zi de la decretare, mobilizarea era complect terminată.

Acoperirea mobilizării s'a făcut cu unităţile de infanterie şi artilerie, care se găseau pe frontieră încă din vara anului 1915 unde făcuseră oare care lucrări de sapă în vederea vre unei încercări din partea Germanilor, de-a ne sili cu forţa, să dăm drumul spre Turcia şi Bulgaria, munitiunilor de care aceste ţări întrate în răsboiu duceau mare lipsă.

Efectivul total al armatii mobilizate, erà la început, de aproximativ 800,000 oameni, din care aproape 600.000 formau armata de operaţiuni. Pe lângă acest important efectiv se mai găseau, prin depozite şi părţile sedentare încă 200,000 de tineri, gata să umple golurile, care s'ar fi ivit în cursul operaţiunilor. Cum se vede, s'a mobilizat 13% din întreaga populaţie. S'a recurs la acest coeficient important pentru că, planul nostru de operaţiune, făcut pe baza aceluia al tuturor aliaţilor, urmărea o lovitură decisivă şi deci necesita maximum de forţe.

Din cei 800000 oameni s'au complectat nu numai efectivul celor 15 div. infanterie, celor 2 div. cavalerie independentă şi-a marinii fluviale, dar s'au mai creiat încă 8 divizii de infanterie. Efectivul divizii, avea între 20000 - 28000 oameni. In general o divizie avea: 2—3 brigăzi a 2 regimente, a 3 batalioane, à 4 compănii; 1—2 regimente, artilerie de câmp a 6 baterii; 1—2 excadroane cav.; 1 batalion pioneri.

Se mai adaugă 5 reg. obuzieri de 105 m. m. t. r.; o baterie obuziere de 150 m. m. t. r. etc.

Armamentul, pe care-l aveam la decretarea mobilizării era insuficient şi foarte variat. Singura remediere nu putea fi de cât, numai dacă s'ar fi putut

complecta de aliaţi. Dar, deşi acest material *fusese de mult expediat din Franţa şi Anglia, el nu ajunsese încă la noi pentru că Ruşii îl rătăciseră prin toată Rusia şi Siberia.*

Armamentul nostru la decretarea mobilizării era următorul:

Infanteria era armată cu puşca Manlicher 6, 5 m. m., cu cea austriacă de 8 m. m., cu H. Martini de 11 m. m. şi cu Weterly de 8 m. m. Regimentele de infanterie aveau între 2—6 metraliere maxim, iar altele n'aveau nici-o piesă. Grenade într'un număr foarte redus erau de sistemul Savopol, cu coadă.

Artileria avea tunul Krupp de 75 m. m. T. R., cel de 78 Krupp cu tragere înceată, obusierul Krupp de 105 m. m. T. R., obusierul Schneider de 140 m. m. T. R. (1 baterie), obusierul de 120 m. m. tragere înceată şi tunul cu tragere lungă Krupp de 105 m. m., tragere înceată.

In ceea ce priveşte flota de Dunăre, era alcătuită din 4 monitoare, 8 vedete şi câteva canoniere; iar cea de mare avea un crucişetor cam din 1890 şi 3 torpiloare tot aşa de vechi.

Situaţia strategică a României.

Din punct de vedere geografic, România se presinta în situaţiunea cea mai rea. Forma ţării noastre se aseamănă cu un unghi drept a cărui deschidere se face spre nord.

Muntenia şi Oltenia, formează un eşind estrem de periculos pentru o armată care ar fi fost chemată să opereze izolată contra Austro-Bulgarilor. Dată fiind că cea mai mare lărgime a acestui eşind, nu trece de 200 km, se poate vedea uşurinţa, cu care inamicul îl putea tăea, operând pe linii exterioare dela nord şi sud. In acest caz armata ar fi fost nevoită a se re-

trage în Moldova, scurtându-se frontul pe linia Siretului, și părăsind Oltenia, Muntenia și Dobrogea.

Studiind lungimea frontului față de efectivul ce era chemat s'o apere, ajungem la aceeași concluzie defavorabilă.

Frontiera ce ne despărțea de Austria are o lungime de 700 km, iar față de Bulgaria e de 600 km, în total 1300 km. Cum întreaga armată de operație nu era mai mare de 600.000 oameni se vede imposibilitatea de-a putea să ne apărăm singuri granițele. De altfel făcând o comparație între frontul nostru și acela al aliaților se vede și mai ușor această imposibilitate. Frontul Franco-Englez are 700 km. și era apărat de cel puțin 3.500.000 oameni; frontul Italian de 600 km. era apărat de peste 1.200.000 oameni, iar frontul rus de 1200 km. era apărut de aproape 5,000.000 soldați.

Fronturile, ca obstacol militar se prezentau bine.

Dunărea era un obstacol destul de puternic, care nu se putea trece decât cu foarte mare greutate, în fața unei armate puternice și vigilente. Tocmai pentru acest motiv inamicul n'a trecut-o la Corabia de cât atunci când armata Falkenhain ajunsese pe malul drept al Oltului, acoperind astfel această trecere.

In ceea ce privește granița Dobrogeană era artificială și nu putea fi capabilă de nici o rezistență. Capul de pod de la Turtucaia, presenta o amenințare în flancul stâng a unei armate ce ar fi înaintat spre nord; dar ne făcând un sistem cu alte puucte întărite, nu constituea un obstacol serios și de lungă durată.

Carpații formau o frontieră naturală destul de bună și pentru ofensivă și pentru defensivă.

Pentru ofensivă constitueau o bază puternică de operațiuni și o linie de retragore foarte solidă. Sin-

gurul desavantaj că între anumite puncte de trecere Dunărea-Jiu, Olt-Bran, Buzău-Oituz, Ghimeș-Bicaz, Prisăcani-Dorna fiind interpuși masive muntoase, ce nu erau accesibile, obligau comandamentul superior să lucreze izolat și aproape fără nici o legătură directă între diferitele grupe. Pentru aceasta, fiecare grup trebuea să fie destul de puternic și cu o artilerie abundentă, pentru ca să poată întreprinde orice operațiuni pe propriul său cont. De sigur acest neajuns se remedia întru câtva prin intervenirea rezervelor de armată, care erau nevoite însă a se mișca foarte repede. Pentru aceasta se impunea linii de rocadă suficiente și mai ales căi ferate duble.

Din punct de vedere defensiv Carpații erau prin ei înșiși destul de tari.

Presintau desavantajul că aveau o lungime atât de mare, 700 Km, care necesita trupe numeroase și mai ales că aveau regiuni inaccesibile, din care cauză, lipsind căile de comunicație paralele cu munții, jocul rezervelor nu se putea face cu ușurință și rapiditate. Pentru acest motiv se impuneau sectoare prea numeroase și ca atare și rezerve fixe.

Lipsa de căi ferate, făcea imposibile operațiunile pe linii interioare, spre Carpați și în Dobrogea. Din această cauză fiecare teatru de operațiune necesita o armată de sine stătătoare, care ar fi lucrat independent de ceialaltă. Această grupare de forțe însă n'o puteam avea noi singuri. Numai Rușii ne puteau îmbunătăți situația frontului Dobrogean.

Planul de campanie.

Față de situația noastră geografică și strategică se poate vedea că noi nu puteam întreprinde nici o operațiune, fără de ajutorul armatet rusești. Contând

sincer pe acest concurs se putea alcătui următorul plan de campanie.

a) Ofensivă puternică spre nord cu maximum de forţe, operând în legătură cu aripa stângă a armatei ruseşti, care trebuiau să înceapă operaţiunile concomitent cu noi.

b) Defensiva strictă spre sud, contra Bulgarilor, care dacă s'ar fi mişcat contra asigurărilor date nouă prin Rusia, aceasta trebuia să intervie pentru a-i înpedeca să ne turbure spatele nostru.

Gruparea forţelor.

In strânsă legătură cu acest plan de campanie armata noastră s'a grupat în patru armate de tărie variată.

Armata I. (General Culcer) servind ca pivot, opera pe frontiera de Nord şi Vest a Oltenii.

Armata II. (General Averescu) eşalonată pe frontiera Muntenii, opera ofensiv spre nord.

Armata III. de nord (General Prezan) desfăşurată pe frontiera Moldovii, trebuea să opereze ofensiv spre vest, în legătură cu aripa stângă rusă, tinzând a se uni cu armata a II-a şi într'un caz eventual ambele să poată primi bătălie în câmpia Mureşului sau a Târnavelor.

Armata VI (General Aslan) inferioară ca număr celorlalte trei grupe, avea însărcinarea să apere Dunărea şi Dobrogea. Acest grup trebuea să fie întări cu câteva divizii ruseşti.

Planul de campanie şi gruparea forţelor inimice.

Planul de campanie şi gruparea forţelor inamice

De îndată ce România a întrat în acţiune înaltul comandament german a micşorat intensitatea operaţiunilor pe celelalte fronturi şi a adunat maximum de forţe contra Românii.

Din rezervele adunate de pe frontul occidental

şi oriental a concentrat o armată puternică sub Generalul Falkenheyn în Transilvania, pe râurile Târnave; iar din rezervele strânse de pe frontul macedonean şi turcesc a alcătuit o altă armată sub Generalul Mackensen, la sudul Dunării.

Armata Generalului Falkenheyn avea misiunea să pătrundă Carpaţii şi să ieşă în câmpia Muntenii, unde urma să se unească cu armata de Sud a Generalului Mackensen, care, la un moment dat, trebuea să treacă Dunărea.

Pentru a opri ofensiva victoarioasă a armatei române în Transilvania, care ar fi împiedecat concentrarea armatei Falkenheyn şi ar fi demoralizat pe Austro-Ungari, armata Mackensen, deja concentrată în Cadrilater,[1]) trebuea să atace imediat frontiera dobrogeană. Cum Ruşii încă nu sosiseră în ajutor, eram nevoiţi să micşorăm ofensiva din Ardeal, trimiţând grabnic ajutoare spre sud. Astfel armata Falkenheyn se putea aduna în linişte, în apropiere de frontiera noastră.

1) Cadrilaterul este regiunea cuprinsă între Rusciu Şumla, Varna şi Silistra.

Institutul de Studii Istorice şi Social-Politice de pe lângă C. C. al P. C. R.
BIBLIOTECA DOCUMENTARĂ

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ BUCUREŞTI

Inv. 62.702/73

Partea I.

I. Ofensiva în Ardeal.

Trecerea Carpaţilor

In noaptea de 14 August trupele de acoperire de la frontiera Austro-Ungarii au atacat, prin surprindere, pe inamic. In câteva zile aceste trupe au reuşit să iasă din trecătorile Carpaţilor ocupând linia Cerna, Petroşani, Şesul Sibiului, Braşovul, Oltul superior. Pe această linie, detaşamentul de acoperire se întărise aşteptând grosul forţelor, care încep să sosească în a cincia zi dela mobilizare. Cu ocazia acestor operaţiuni, inamicul a lăsat în mânile noastre mii de prisonieri şi mult material de războiu.

Turtucaia

In acest timp, o armată germano-bulgară, de peste 100.000 oameni, începe să ne atace frontiera dobrogeană, chiar din seara zilei de 16 August. O parte din această armată era dirijată spre capul de pod Turtucaia, care nu era apărat de cât de o divizie de infanterie. Deşi inferiori numericeste şi lipsiţi aproape complectamente de artilerie grea, garnizoana Turtucaia a rezistat până în ziua de 24 August, când a fost nevoită să depue armele. Fortificaţia semipermanentă ce o apăra, fusese cu desăvârşire distrusă de tirul artilerii grele, iar garnizoana nu mai avea nici o posibilitate să mai poată continua lupta din cauza pierderilor enorme ce avusese. Inamicul, tăind legătura cu malul stâng, nu mai era chip să se trimită nici un ajutor.

Rezistența îndârjită a acestei gornizoane merită toată lauda. Ea s'ar putea compara cu a cetății Maubeuge, din 1914. Cele zece zile de înverșunata-i rezistență, Bulgarii le vor ține minte multă vreme. Nenumăratele lor atacuri, în care au lăsat mormane de cadavre, este un semn al bravurii trupelor, ce-au apărat Turtucaia. Ea n'a cedat de cât atunci, când a fost copleșită de număr și distrusă de-o artilerie grea dintre cele mai numeroase.

Inaintarea inamicului în Dobrogea.

Amenințarea vrășmașului în Dobrogea ne-a silit să oprim ofensiva din Transilvania și să aducem întăriri în Dobrogea, unde *încă nu sosiseră Rușii.*

La 1 Septemvrie, situația nici pe frontul carpatin nu era așa de bună, deoarece începuse să se simtă presiunea primelor elemente ale armatii Falkenheyn. Această presiune devenea zilnic mai serioasă pentru că, armata rusească, atât aceea de pe frontul galițian, cât mai ales cea din Bucovina nu dădea nici un semn de viață, deși, după planul general de operațiuni, trebuia să acționeze odată cu noi pentru a ne ușura desfășurarea strategică.

Intăririle trimise în Dobrogea pentru a se opune armatei Mackensen nu treceau de 90.000 oameni. Compunerea acestei armate, numită de Dobrogea, era dintre cele mai variate. Pe lângă unități diferite, luate din rezerva celor trei armate, care operau în Carpați, mai avea o divizie rusă, una ceho-slavă, care s'a purtat foarte brav, și o divizie de cazaci călări, de o valoare dubioasă.

In fața armatii române opera aceea a lui Mackensen compusă din trei divizii bulgare, două divizii turce și una germană; și era dotată cu o numeroasă artilerie grea, c'un număr mare de avioane și de mitraliere.

Topraisar. Trecerea Dunării la Prundu.

Inamicul, după lupte continue, ajunge pe linia Raşiova-Tuzla, unde este fixat de armata ruso-română. Ceva mai mult, pentru a'l împiedeca să reacţioneze contra unei armate române, — cinci divizii — care încerca să treacă Dunărea pe la Prundu, Vest Turtucaia, armata de Dobrogea a trecut la contra ofensivă, reuşind a distruge inamicului aripa dreaptă, la Topraisa, alcătuită din Bulgari. Cu această ocazie i-a luat câteva mii de prisonieri, 7 tunuri, 5000 arme şi foarte multe mitraliere.

Armata de Dunăre — General Averescu — a reuşit să treacă fluviul la Prundu în spatele armatei Mackensen cu o divizie şi jumătate, şi când, cele mai frumoase rezultate se aşteptau, a trebuit să treacă Dunărea înapoi, pentru că diviziile ce-o compuneau trebuiau să fie duse spre Carpaţi, unde presiunea inamicului devenise foarte periculoasă.

Armata Mackensen, oprită pentru un moment din cauza apariţii armatei General Averescu în aripa-i stângă, a continuat apoi ofensiva şi mai energic spre nord, când această armată a retrecut pe malul stâng al fluviului. Astfel, la 9 Octomvrie, inamicul a ocupat Constanţa şi la 11 Octomvrie a luat Cerna-Vodă. Curând după aceasta, diviziile românesti de aci fiind trimise în Carpaţi, au fost înlocuite cu alte proaspete ruseşti, care, făcând mai mult o retragere organizată decât o rezistenţă serioasă, au lăsat în mâna inamicului întreaga Dobroge.

Înaintarea victorioasă în Transilvania

Pe frontul nordic trupele româneşti complet-mobilizate au continuat înaintarea lor spre nord deşi efectivele celor trei armate au fost foarte reduse prin întăririle trimise în Dobrogea. Astfel, Armata I a ocupat Orşova, Valea Cernii, eşirea nordică a defileului Merişor şi Olt; Armata II-a, General Crăinicianu, cu stânga a ajuns la nord de Făgăraş, iar cu

dreapta se întindea spre Sighişoara; Armata de nord, pusese stăpânire pe eşirile vestice ale defileurilor munţilor Harghita şi Barotului, legându-se flancul stâng cu armata a II-a.

Contra ofensiva armatii Falkenheyn

Pe la începutul lunii Septemvrie (29/VIII—16/IX) Armata Falkenhein, atacă Armata I. Asupra grupului Cerna n'a avut nici un succes. Grupul Jiu, după 10 zile de luptă, este respins spre eşirea nordică a defileului Jiu. Grupul Olt, atacat în front de trei divizii germane, pe stânga şi spate de o brigadă Alpină, iar pe dreapta de două divizii de cavalerie, este nevoit a se retrage în regiunea Lotru-Câineni. La Olt ani avut pierderi mari, fiind atacaţi de forţe covârşitoare— 6 divizii contra două, — dar nu-i mai puţin adevărat, că şi inamicul a avut pierderi şi mai însemnate în oameni şi material.

Armata II a început să fie atacată de forţe superioare între 17 şi 25 Septemvrie. După lupte crâncene la Porumbac, Făgăraş, Cincu-mare, Perşani, Vlădeni, Braşov, s'a retras pe frontiera Carpaţilor, acoperind trecerile: Bran, Strunga, Predeal, Teşila, Cheia, Buzău etc.

Armata de nord este nevoită să se retragă şi ea spre graniţă (23 Septembrie), din cauza retragerii armatei II, care descoperea flancul stâng. Inamicul n'a putut s'o deplaseze din poziţiunile iniţiale, cu toate atacurile violente.

De remarcat că, până în acest moment, (1 Oct.) pe frontul rusesc din Galiţia şi din Bucovina nu se vedea cea mai mică mişcare. Ruşii nu se conformaseră planului general de campanie de-a lua ofensiva în Galiţia şi Bucovina pentru a uşura ofensiva armatei noastre.

Ceva mai mult nici în Dobrogea nu trimeseseră forţe suficiente, pentru a asigura spatele armatei ro-

mâne deşi erau în greaua situaţie de a lupta pe două fronturi.

Din această cauză, armata română, nu'şi putuse desvolta ofensiva spre nord, pentru că a trebuit mereu să întărească frontul de Dobrogea, care putea deveni foarte periculos. Ca o urmare naturală, noi trebuind să suportăm singuri focul inamicului, am fost nevoiţi să cedăm terenul in faţa unor forţe superioare, şi din plină ofenzivă victorioasă să trecem la apărarea hotarului proprii noastre ţări. Perspectivele unor frumoase şi hotărâtoare succese, se schimbaseră întro situaţiune dintre cele mai critice; operaţiunile armatei noastre fuseseră compromise complectamente; iar pentru viitor o nesiguranţă periculoasă ne aşteptà, dacă Ruşii continuau de-a ne lăsa în voia dezastrului şi nu vroiau să ne dea un ajutor sincer şi efectiv.

II. Defensiva

(10 Septemvrie — 5 Noemvrie).

Rezistenţa în Carpaţi.

După ce-am fost siliţi de forţe covârşitoare să ne retragem din Transilvania, ne-am fixat în Carpaţi, pe care trebuia să-i apărăm cu ultima îndârjire, căci odată munţii pierduţi, ţara întreagă era pierdută. Lucrul însă era foarte greu faţă de un vrăşmaş, ce dispunea de rezerve aşa de mari în oameni şi în material de războiu, faţă de un front aşa de întins (700 km), pentru o armată aşa de mică şi uzată, şi mai ales faţă de izolarea dureroasă, în care ne lăsase Ruşii dela începutul războiului. Viitorul se arăta clar fiecăruia, mai ales că aveam de luptat c'un inamic, care vroia cu ori ce preţ să se răzbune. Noi însă trebuea să luptăm cu îndârjire până la ultimul om, ca să ne apărăm pământul scump al ţării noastre. Şi întradevăr, armata română, fărâmiţată de grele şi continue lupte şi-a făcut cu eroism datoria, în condiţiunile cele mai grele, în care a trebuit să lupte vre-odată o armată: cu inamicul năpraznic în faţă, iar la cot cu un aliat, care ne părăsise în mijlocul primejdiei.

Luptele dela Predeal-Bran

Pe frontul armatei a II-a, General Averescu, au început cele dintâi atacuri inamice, cu scopul de a sparge frontul la Predeal sau Bran. Dacă Germanii ar fi reuşit, armata noastră ar fi fost în cea mai grea situaţie fiind tăiată în două. Cu toate atacurile lui desperate n'a putut obţine nici un rezultat satisfăcător, deşi a avut perderi destul de grele. Dar nici mai puţin adevărat că şi rezelvele noastre s'au consumat aproape complect pe acest front.

Victoriile dela Oituz, Agaş, Goioasa.

Acelaş insucces l'au avut Germanii şi pe frontul armatei de nord, unde au încercat printr'o pătrundere a frontului să taie legătura între armata aceasta şi aceea din Oltenia şi Muntenia, izolând aceste regiuni de Moldova şi deci de legătura cu Rusia. Nu numai că acest plan a eşuat complect, dar au suferit şi înfrângeri grele la Goioasa, Agaş, Oituz, Uz. Alunişi si Pietrosul pierzînd un număr mare de prizonieri, multe tunuri, mitraliere şi alt material.

Victoria dela Jiu. Luptele dela Cerna şi Olt.

In Oltenia Armata I (General Petala) s'a opus cu înverşunare ori cărei tentative inamice de a pătrunde în ţară. La Cerna inamicul n'a putut să împingă un pas măcar trupele care apărau această regiune.

La Jiu nu numai că rezistau cu îndârjire, dar în ziua de 12 Octomvre, când inamicul a reuşit să se scoboare cu două divizii până aproape de Tg-Jiu, a fost îndată contra atacat de rezervele venite dela Cerna, Olt şi T-Jiu şi respins peste frontieră. Cu această ocazie s'au capturat peste 2000 prizonieri, 25 tunuri, 45 mitraliere şi alt material imens. Insăşi Comandantul diviziei 11 bavareze, a fost rănit şi n'a găsit scăpare decât prin fugă, lăsând şi automobilul în mâna Românilor. In privinţa celei de a doua divizii, care era austriacă şi de cavalerie şi-a omorât toţi caii şi şi-a părăsit tot materialul ca să poată scăpa mai uşor in munţi. Din lipsa de rezerve, însă n'am putut urmări „á fond“ din care cauză inimicul s'a refăcut imediat şi din nou a început să ne atace. De data aceasta însă, cum vom vedea, inamicul a obţinut spargerea frontului.

La Olt luptele au fost foarte înverşunate până la retragere. Deşi vrăjmaşul aducea zi de zi noi întărituri, n'a reuşit să coboare mai jos de linia Călimăneşti-Luici. De notat că aci aceleaş unităţi româneşti

au luptat neschimbate până la 10 Noemvrie, în timp ce inamicul îşi reînoia continuu forţele sale în oameni şi îi aducea o bogată artilerie grea, căreia nu-i puteam răspunde decât cu tunul de 75 mm. dar şi acestuia îi lipsea muniţia necesară pentru o tragere eficace.

In Dobrogea Germanii au ocupat după lupte înverşunate linia Cerna-Vodă-Constanţa. Pe la începutul lui Noemvrie apar în sfârşit câteva unităţi ruseşti pe frontul Moldovei, înlocuind trupele noastre, care sunt trimise parte spre Olt, parte spre Jiu. Ajutorul rusesc ne sosi după trei luni dela declararea războiului. Cum s'a manifestat acest ajutor, ne-a arătat armata rusă din Dobrogea, care de îndată ce ne-am retras noi, a lăsat toată provincia în mâna vrăjmaşului.

III. Retragerea.

(6 Noemvrie — 20 Decemvrie).

Pătrunderea dela Jiu şi luptele din Oltenia

Inamicul aduce noi întăriri. Astfel armata Falkenhein e întărită cu 7 divizii; iar în Bulgaria, la Plevna, se adună o nouă armată sub comanda lui Mackensen.

Pentru a reuşi să străpungă Carpaţii chiar înainte de căderea iernii, grupul de Jiu a fost mărit la 7 divizii (70,000 oameni) pe când forţele noastre au rămas aceleaş dela — 14 August — 20,000 oameni şi 100 tunuri.

La 31 Octomvrie trupele germane ajung la Bumbeşti. Slabele noastre ajutoare nu răuşesc să opreasîcă înaintarea inamicului care, la 2 Noemvrie întră n Tg-Jiu.

La 4 Noemvrie rezistăm eroic la Cărbuneşti o zi întreagă Spre seară, sosind noi întăriri vrăşmaşului, suntem obligaţi să ne retragem, pentru a nu fi învăluiţi pe ambele flancuri.

După lupte grele de ariergardă date continu, imp de 12 zile, trupele noastre au ajuns pe malul stâng al Oltului, fără însă ca să se lase în mânile Germanilor nici prizonieri, nici material de războiu.

Malul Oltului era bine păzit până la sud de Slatina, din care cauză ori ce încercare de trecere a fost sângeros respinsă. De aci până la Dunăre existau însă trupe foarte puţine aşa că, cavaleria inamică a trecut cu uşurinţă Oltul pe la Drăgăneşti.

Bătălia dela Argeş.

Curând după aceasta, armata Kosch, — 15 divizii — care se concentrase în jurul Plevnei, a reuşit să arunce pod peste Dunăre la Zimnicea. Trupel

însărcinate cu paza Dunărei, prea slabe şi fără artilerie, au fost uşor respinse de un inamic covârşitor ca număr.

La această dată gruparea forţelor înamice era următoarea: Falkenheyn avea trei armate, 15 divizii, Morgen, în faţa armatei a II, Kraft şi Kuehne în faţa armatei I-a. Armata Kosch, care înainta spre Bucureşti împreună cu armata Nerezoff, cu 6 divizii din Dobrogea, făceau parte din grupul Mackensen; iar pe frontiera Moldovei opera armata Arz cu 16 divizii.

In faţa acestei situaţiuni aşa de critice, comandamentul român formează următorul plan de acţiune: Aarmata I-a să continue a rezista pas cu pas, în timp ce noile întăriri adunate pe Argeş, trebuiau să atace în flanc şi în spate Armata Kosch, care se îndrepta spre Bucureşti.

In ziua de 17 Noemvrie, pe râul Argeş, capetele coloanelor inamice ce veneau din spre Zimnicea sunt fixate de alungul acestui rîu. In ziua de 19, diviziile româneşti 2/15, 9/19— General Scărişoreanu — şi o divizie de cavalerie, cad în flancul stâng inamic.

Divizia 9/19 respinge pe vrăşmaş, ocupă câteva sate şi ia peste 5000 prizonieri, 20 tunuri şi 50 mitraliere. Insă divizia 2/15 — General Socec—fiind atacată în flancul drept şi spate de forţele trimise din armata Küehne în ajutorul armatei Kosch, şi fiind şi rău condusă, începe o retragere dezordonată, în noaptea de 20 Noemvrie.

In retragerea ei atrage şi divizia 9/19, căreia îi rămăsese aripa dreaptă descoperită prin retragerea diviziei 2/15.

Retragerea generală, luptele de ariergardă. Sosirea Ruşilor.

Bătălia fiind pierdută se ordonă retragerea generală. Cele 2 divizii ruseşti, care trebuiau să ne întărească flancul stâng la Argeş, au sosit d'abia în ziua de 21 Noemvrie, când începuse retragerea. Deşi pu-

teau servi ca arieergardă armatei noastre de Dunăre, totuşi ele nu ne au adus nici un serviciu, ci s'au grăbit să se retragă înaintea noastră. De ce au lucrat aşa? S'a aflat în 1917.

Armata I-a rezistă succesiv pe linia Argeşului superior şi afluenţii săi, legându-se necontenit la dreapta cu Armata II-a, care începuse şi ea retragerea, iar la stânga cu armata de Dunăre. Retragerea s'a făcut în condiţiuni foarte grele din cauza presiunei inamicului şi a lipsei de drumuri.

Armata II-a a început şi ea retragerea, atunci când flancul drept al armatei I-a a ajuns la înălţimea sa. Direcţiunea ei de mişcare a fost C. Lung, Târgovişte, Ploeşti, Buzău, R. Sărat, Focşani.

Retragerea acestei armate a fost extrem de grea pentru că ea trebuind să urmeze o direcţie paralelă cu frontiera Carpaţilor, a fost silită să ia în piept toţi munţii şi toate culmile ce coborau din nord fără însă ca să aibă cel puţin căi de comunicaţie. Afară de aceasta presiunea continuă, ce a exercitat inamicul în aripa ei stângă a făcut să piardă un număr însemnat de răniţi, morţi şi prizonieri, în zilnicele lupte crâncene ce a dat. La Buzău s'a întâlnit cu câteva unităţi ruseşti, cari aveau misiunea să ne acopere retragerea.

Armata de Dunăre, acompaniată de cele 2 divizii ruseşti, a continuat retragerea paralelă cu Dunărea, disputând terenul pas cu pas.

Trupele ruseşti, venite în ajutorul nostru după ce au fost respinse, s'au retras pe linia fortificată R. Sărat, Joiţa, sud-Brăila, pe care apoi au părăsito retrăgându-se pe Milcov şi Siret. Din resturile celor 3 armate româneşti s-a format Armata II-a — General Averescu — care a ocupat sectorul Oituz-Panciu, de

unde n'a mai putut fi deplasată până la încheierea păcei.

Retragerea armatei române este o pildă vie de rezistența soldatului român. Fiind copleșiți de superioritatea înamicului, am început retragerea la 1 Noemvrie și am ajuns la Focșani la 25 Decemvrie. Timp de 60 de zile soldatul nostru a trebuit să parcurgă peste 600 km. Vremea ploioasă și drumurile rele desfundate îngreunau și mai mult mersul oamenilor și al trenurilor. Câți din bravii noștri soldați n'au rămas în glodul drumurilor sfârșiți de oboseala marșurilor nesfârșite!.... Inamicul fiind în coasta noastră și dispunând de o cavalerie abundentă, retragerea se făcea cu mare greutate. Ziua trebuia să luptăm, iar noaptea trebuia să ne retragem pe o nouă linie, pe care era nevoe s'o ocupăm până 'n dimineața zilei următoare.

Și așa s'a urmat timp de 60 zile.

N'a fost zi, n'a fost noapte. Nu s'a știut ce-i masă, nu s'a știut ce-i somn.

De câte ori un mic pesmet murdar, nu servea de hrană pe o zi întreagă omului! Și ce fericit era soldatul când putea să se întindă măcar un ceas pe pământul ud și desfundat de ploile nesfârșite!

Și așa pe ploi și zăpadă, fără mâncare fără odihnă, cu hainele rupe, cu încălțămintea, care nu se mai cunoștea ce-a fost odată, oșteanul român cu ofițerul lui nedespărțit, se opunea puhoiului inamic apărând fiecare colțișor din pământul strămoșesc. Cine a văzut această retragere dureroasă, cine a asistat la această tragedie a armatei noastre nenorocoase, a văzut că omenește s'a făcut mai mult decât aceea ce puterea omenească putea să facă; dar că soartea fiindu-ne mereu potrivnică ne-a apăsat de când primul soldat român a trecut Carpații și până când pacea

de sclav a pus sfârşit suferinţelor noastre fără de sfârşit...

Mulţămită unor binevoitoare însinuări a fostului guvern ţarist „se răspândise în toată lumea versiunea, că armata română n'a corăspuns aşteptărilor, pe care Aliaţii le puseseră în ea.“ Ceva mai mult în timpul retragerii. surprinderea tuturora alimentată de Rusia ţaristă, era destul de mare, că oştirea noasnu poate să-şi fixeze un front defensiv, deşi este susţinută de armata rusă.

Cine a azistat la acţiunile ofensive ale Românilor, din prima parte a campanii, a văzut de ce simţăminte a fost animată armata noastră. Atunci când îi lipsea tot materialul necesar unei armate moderne, soldatul nostru a făcut acte de cei mai înalt eroism. Luptele dela Olt, Cerna, Jiu, Porumbac, Odorhei, Dobrogea sunt o pildă neştearsă de vitejia şi sufletul măreţ al oşteanului nostru, pildă care nu se va uita nici odată chiar de vrăjmaş.

In privinţa ajutorului rusesc s'a văzut întârzierea, cu care a sosit şi chiar atunci când toţi ne aşteptam ca el să schimbe situaţia noastră grea, el n'a făcut decât s'o înrăutăţească mai mult, pentru că Ruşii erau călăuziţi de sentimente şi idei cu totul opuse acelor de care noi eram însufleţiţi...

N-am mai putut să ne oprim în retragerea noastră, până în Moldova, pentru-că armata pierduse din calităţile ei ofensive şi defensive, fiind continu atacată de forţe covârşitoare şi pentru-că a fost nevoită să lupte şi pe un front considerabil, care consumase ultima unitate de rezervă. Armata română, care lupta de 4 luni de zile, zi şi noapte, fără ca să aibă zi de odihnă, fără ca să fie înlocuită odată măcar de alte elemente mai proaspete, nu putea fi de cât o armată de fantome. Şi totuşi această ar-

mată de fantome, la fel cu armata sârbească în retragerea ei în Albania, și-a făcut până la capăt datoria, fiind în stare ca după 4 luni de lupte neînchipuit de grele, să-și adune ultimele forțe și să reziste cu ultima energie, pe linia Oituz—Siret, dela 20 Decemvre 1916 până în Iulie 1917, când a trecut chiar la ofenzivă.

Ori ce armată modernă din lume, în care principiile de bun trai și menajament sunt atât de dezvoltate, n'ar fi fost în stare să facă ceea ce țăranul român a făcut.

In prima parte a campaniei, o recunoaștem, inamicul a înfrânt armata noastră, dar sufletul acestei oștiri, sentimentele în care se născuse și trăise, n'au fost nici măcar atinse, din contră ele au fost și mai mult întărite așa în cât în partea 2-a a campaniei am putut să facem aceea ce lumea a văzut, deși norocul din nou ne-a fost până la sfârșit cel mai neînduplecat vrășmaș.

Partea II.

I. Reorganizarea.

Pe la mijlocul lui Ianuarie 1917, când retragerea se terminase și se stabilise frontul pe linia Siret-Panciu-Oituz-Carpații moldoveni, efectivul de care mai dispunea Armata română nu trecea cu mult de 200.000 oameni. Din acest rest împreună cu recruții clasei 1918 s-au format 5 corpuri de armată. Fie-care corp avea trei divizii, a două brigăzi infanterie și una artilerie, a 2 regimente, a 3 batalioane, a 3 compănii infanterie și una mitraiere, a 8 piese —. Corpul II și IV — sub generalul Averescu — rămăsese pe frontul sud-vestic al Moldovei, apărând linia Siret-Oituz.

Misiunea franceză.

Pentru a dirija instrucția în sensul principiilor puse de noul răsboi, nobila Franță ne-a trimis o frumoasă misiune, sub conducerea distinsului General Berthelot, compusă din 500 ofițeri și acelaș număr de grade inferioare. In acest număr nu întra un număr important de medici, care s'au repartizat pe la diferite spitale, unde împreună cu medicii noștri au contribuit într'o largă măsură și cu cea mai curată abnegație, la stavilirea bolilor, care se grămădiseră asupra armatei și populației civile.

Repartiția acestor ofițeri s'a făcut așa, ca fiecare corp de trupă și fie care comandament sau serviciu, să aibă 1 —2 oficeri technici. Un număr important de ofițeri s-au distribuit Marelui Cartier, Aviației, Artileriei grele și diferitelor școli de specializare ca

mitraliere, grenadieri, puşti-mitraliere, tragere, lucrări de sapă.

Ofiţerii francezi nu aveau comandă, ci erau consideraţi ca consilieri.

Munca depusă de această misiune, care avea experienţa răsboiului modern, a fost dintre cele mai bogate în rezultate.

Din punct de vedere instructiv mulţumită numai ei armata noastră a putut să echivaleze cu ori ce armată a beligeranţilor de acum.

Graţie Franţei şi Angliei, materialul ce ni-l trimiseseră încă din primăvara anului 1916, s'a putut găsi în Rusia, unde guvernul rus îl rătăcise, cu gândul ca să nu mai putem continua răsboiu.

Acest material a putut întra în ţară d'abea prin Aprilie şi Maiu, după isbucnirea revoluţiei ruseşti.

Astfel infanteria a fost dotată cu'n armament modern şi foarte abundent. Aveam 24 mitraliere, de regiment în loc de 4, 100 puşti mitraliere în loc de nici una, grenade minunate de mână, şi în mare număr.

Artileria de câmp, grea şi antiaeriană, a luat o desvoltare enormă, în proporţie cu aceea ce aveam în 1916.

De unde la începutul războiului aviaţia de abia număra câte-va vechi aparate nearmate, a căror viteză nu trecea de 60 Km pe oră, acuma a fost dotată c'un material modern extrarapid — 150 Km pe oră — şi armate. Minunaţii piloţi francezi au lăsat o urmă neştearsă în alcătuirea aviaţiei noastre.

Nu trebue să uităm importanţa misiunei franceze şi din punct de vedere moral. Misiunea franceză trăind în mijlocul nostru, pe lângă că se arăta că nu suntem singuri şi părăsiţi la bunul plac al aliaţilor noştrii Rusi; pe lângă că cu experienţa, priceperea şi entusiasmul oficerilor, ne ridica sufletele noastre aşa de greu încercate în prima campanie, dar faptele oficerilor francezi pe câmpul de luptă, ne-au servit ca o pildă şi mai vie de abnegaţie şi

eroism. Numele oficerilor, doctorilor și soldatilor francezi morți alături de bravii noștri soldați, vor rămânea deapururi neșterse în inimele poporului nostru, legat acuma de Franța eternă, și prin sângele ce ne-a curs la olaltă pentru apărarea aceleeași cauze mari și sfinte.

Boalele și M. S. Regina Maria.

Dar și anul 1917 ne arată aceeași protivnicie a soartei.

Nu ne era de ajuns că sângeraserăm atât de greu în primul răsboiu, când pierduserăm în lupte crâncene peste 400.000 oameni; că peste jumătate din țară era ținută sub călcâiul apăsător al cotropitorilor noștri, dar o altă nenorocire ne amenința: bolile cumplite, care au făcut adevărate ravagii printre oștenii noștri slăbiți deja de atâtea suferințe și lipsuri. Tiphosul exantematic, în cea mai grea formă, se încuibase adânc în mijlocul nostru.

El era urmarea atâtor zile de lupte continue, cari răpiseră ori ce posibilitate soldatului de a-și schimba rufăria, din care cauză insectele îl năpădiseră.

Medicii noștri și ai misiunilor franceze, engleze, americane, s'au străduit din răsputeri și și-au sacrificat vieața pentru a împiedeca întinderea bolii.

Greu a fost, dar au reușit.

Familia regală și'n special Nobila noastră Regină Maria, cu frumoasele crăese, a fost cu adevărat mamâ de răniți. N'a fost un spital de bolnavi contagioși sau de răniți, care să nu fie cercetat cu demănuntul și, n'a fost oștean, pe care Regina să nu-l fi mângâiat cu mâna ei de bună mamă, spunându-i blânde cuvinte de îmbărbătare. Numai bunătatea ei imensă a ferit-o în aceste zile cumplite de a se îmbolnăvi, deși s'a expus peste măsură în alinarea celor suferinzi.

Câți soldați nu și-au dat sufletul cu surâsul pe

buze privind fața umedă de lacrămi a Mamii Regine!... Câți soldați nu s'au simțit mai înviorați, mai întăriți, atunci când Nobila Regină, i-a mângâiat pe obrajii înroșiți de focul cumplitei boale!...

Pe la începutul lui Mai flagelul a fost aproape stins și munca la corpuri s'a reluat cu mai multă ardoare. Munceau soldații din zori până 'n seară cu dorința aprigă de a învăța și ei adevăratul meșteșug al războiului, pe care'l aduseseră Francezii, frații lor îndepărtați.

Numai astfel ar fi putut răpune pe vrășmaș care-i doborâse în prima parte a războiului, prin unelte și trădare — Cu cât drag și aviditate prindeau soldații noștri toate șurupăriile și instrucția noilor arme și cât se supărau atunci când greșeau cu ceva, de rușinea ofițerului „franțuz", care se afla în mijlocul lor.

A. S. R. Principele Carol a luat o parte foarte activă la refacerea armatei noastre. N'a fost corp, n'a fost unitate la instrucția căreia să nu aziste și să nu se intereseze cu amănunțime de bunul mers și trai. Azi era la Botoșani, mâine era pe frontul armatei II-a, poimâne era la Vaslui și așa zilnic îndemna și încuraja pe soldații Lui, dornici de a munci, dornici de a fi gata pentru ceasul cel mare, când trebuia să ne răsbunăm pe vitregia anului 1916.

Pe la mijlocul lunei Iunie, întreaga armată românească refăcută, îndestulată cu'n suficient material de războiu și cu moralul destul de ridicat, ca să facă ori-ce sacrificiu, pentru asigurarea isbânzii, era gata de a se măsura din nou cu forțele inamice.

Cât de mândră și plină de nădejdi mari se înfățișa această armată reînviată, o pot spune toți aceia, cari au azistat în acele zile de sărbătoare națională, când Marele ei Comandant, M. S. Regele Ferdinand, o saluta cu bucurie și încredere, înainte de a pleca pe front.

Revoluţia rusească.

Speranţele, pe cari toată românimea le punea în noua noastră oştire, erau cu atât mai sigure, cu cât în Rusia căzând regimul ţarist şi introducându-se regimul republican, se putea conta pe o sinceră alianţă, care s'ar fi manifestat imediat, printr'un concurs complect al armelor.

Dar spre mirarea tuturora acest nou regim, în loc să întărească armata rusă, a slăbit-o şi mai mult şi i-a micşorat orice capacitate de luptă.

Acest fenomen se datoreşte în primul rând conducătorilor politici care, pentru a câştiga poporul şi armata au promis şi au luat măsuri care slăbeau spiritul de organizare şi disciplină, ce trebue să domnească într'o oştire.

In al doilea rând răul se datoreşte şi propagandiştilor revoluţionari şi filogermanilor în solda vrăşmaşului, care a găsit teren favorabil pentru a muia şi scoate din luptă imensul imperiu rusesc. Incercarea făcută de aceşti propagandişti şi în rândurile armatei noastre, n'au reuşit. Ţăranul nostru a arătat că bunul lui simţ şi priceperea vremurilor este mai desvoltată la el decât la ţăranul rus. Prin această atitudine poporul român a dovedit că el voeşte ca ţara lui să rămâie politicește așa cum este, iar că Familia Domnitoare, este aşa de adânc înrădăcinată în glia acestei ţărişoare, încât nici-o putere din lume n'o poate îndepărta.

Armata Ardelenilor şi Bucovinenilor.

Când Austro-Ungaria a întrat în războiu, naţionalităţile ce o compunea, au privit aceasta cu antipatie şi neîncredere.

Aceste noţionalităţi nu înţelegeau de ce să lupte pentru un scop străin lor care, reuşind, ar fi întărit şi mai mult imperialismul austriac şi cu el asuprirea şi teorizarea popoarelor subjugate.

O primă manifestare a naţionalităţilor în acest

sens, a fost că, din cele dintâi lupte soldații lor s'au predat în massă.

Așa au făcut și Românii din Ardeal și Bucovina, care formau un sâmbure puternic în armata de mozaic a Austriacilor. Acești prizonieri aflați în Rusia, depășeau cifra de 150.000, fără să vorbim de aceia, cari se predaseră pe frontul italian.

In anul 1916, România întrând în acțiune contra puterilor centrale, toți prizonerii români au cerut să se înroleze ca voluntari în armata română, ca să lupte contra foștilor tirani. Rusia țaristă însă a reușit să împiedice înfăptuirea acestei idei patriotice prin tot felul de mijloace. Cu venirea guvernului Kerenski s'a putut împlini dorința Ardelenilor de a lupta la cot cu soldații noștri, cari își vărsaseră sângele în Transilvania pentru împlinirea visului de unire a tuturor Românilor.

La 6 Iulie a sosit la Iași primii 150 oficeri și 1000 soldați Ardeleni. Nu se poate descrie bucuria și entuziasmul fără seamă, cu care s'a sărbătorit această zi mare pentru români. Ea însemna prima isbândire a idealului nostru național.

M. S. Regele Ferdinand cu întreaga familie domnitoare au sărbătorit această zi măreață, la olaltă cu poporul său, dând dovadă încă odată că simte tot așa de românește ca cel mai înverșunat patriot român.

Efectivul Ardelenilor s'a mărit zi de zi, până la 10.000 oameni, cu toate dificultățile de transport provenite din cauza mișcărilor pacifiste din Rusia. Cu căderea guvernului Kerenski, ori ce transport de Ardeleni s'a suspendat. Ba ceva mai mult, ultimul convoi a fost insultat de bandele evreo-bolșevice din Kișineu, pe motiv că venirea lor va contribui la prelungirea războiului.

II. Operaţiile Militare din 1917.

Ofensiva rusă din Galiţia.

In primăvara anului 1917 aliaţii trebuiau să ia ofensiva pe toate fronturile. Franco-Englezii au început prin Aprilie şi au luat peste 50.000 prizonieri şi un material foarte bogat. Ruşii din cauza revoluţiei nu au putut acţiona până pela jumătatea lui Iunie. La această dată armata lui Kornilof, din sudul Galiţiei, a luat o ofensivă puternică pătrunzând în frontul inamic peste 50 km. şi făcând 40 000 prizonieri Austro-Germani şi un material imens. Ofensiva rusă desfăşurânduse aşa de bine, comandamentul suprem

Ofensiva Română. Victoria dela Mărăşeşti.

român a decis sa ia ofensiva pe frontul moldovean. Pentru aceasta, pe la sfârşitul lunei Mai a început transportul tuturor trupelor refăcute. Frontul ocupat era: Armata II-a, sub generalul Averescu dela Oituz până la Varniţa; Armata I-a, sub genarelul Christescu, între Iveşti şi satul Tudor Vladimirescu.

Intre ambele armate româneşti se găsea armata IV-a rusă; la stânga armatei I-a era armata VI-a rusă; la dreapta armatei II a se întindea armata IX-a rusă.

Planul ganeral de atac ar fi fost următorul: După un bombardament general pe întregul front moldovenesc, armata II-a trebuia să treacă la ofensivă spre Mărăşti, ca să ajungă pe linia Putnei în legătură cu flancul drept al armatei IV ruse, care trebuia să atace Măgura Odobeştilor. La un interval foarte scurt — 1--2 zile — trebuia să 'nceapă ofensiva şi armata I-a. Aceasta avea misiunea să cadă în spatele vrăşmaşului, de pe linia Putna şi Siret. Armata I-a trebuia

să fie ajutată de aripa dreaptă a armatei VI și de cea stângă a armaiei IV.

Armata II-a după o preparatie de artilerie de 2 zile începe atacul. Divizia 3-a după 2 ceasuri ocupă linia Mărăștilor, puternic întărită și bine apărată; iar aripa dreaptă a armatei IV ruseşti — C 8 A — ocupă obiectivele ordonate. Ofensiva armatei II-a a continuat victorioasă până 'n seara zilei de 16 Iulie, când s'a oprit din cauza armatelor ruseşti, cari primiseră ordin să rămâe în defensivă.

In această ofensivă s'au luat peste 4000 prizonieri, 50 tunuri de toate calibrele, 90 mitraliere, peste 80 vagoane cu muniție etc. Frontul spart a fost 40 km, iar adâncimea maximă, 20 km.

Armata I era gata să înceapă ofensiva în ziua de 13 August după o preparație de artilerie de 3 zile, dar a fost oprită, pentru că guvernul rusesc fiind nesigur de trupele sale, ordonase ca și armatele ruseşti de pe frontul român să rămâe în strictă defensivă. Intr'adevăr în Galiția, Germanii luând contra ofensiva, armatele ruseşti cedaseră terenul foarte uşor și în cea mai mare debandadă se retrăseseră aproape de granița estică a Galiției și a Bucovinei. Din această cauză și pe frontul nostru se luaseră măsuri de precauțiune. Unitățile ruseşti mai sigure au fost trimise la frontiera nordică a Moldovei, unde înaintarea Germanilor periclita aripa dreaptă a frontului român, și alte unități din armata I română le înlocuiră în sectorul avut.

Contra ofensiva Germană, Mărăşeşti, Grozeşti.

In momentul acestei înlocuiri Germanii, — cari îşi concentraseră sub Generalul Mackensen o armată de 14 divizii la Focșani, pentru a preîntâmpina ofensiva generală română, — au început contra ofensiva generală spre Mărăşeşti și Tg Ocna, concomitent cu inaintarea lor în Bucovina. Moldova astfel atacată se credea că va fi cucerită în câteva zile.

In noaptea de 23—24 Iulie divizia 34-a rusă — Armata IV-a care avea front între Siret și Putna — este atacată violent și respinsă în disordine. Inamicul reușise să facă spărtura în frontul românesc și cele mai frumoase iluzii de cucerire se făceau în tabăra Germanilor și a aliaților săi. Nu se găseau cuvinte de laudă ca să preamărească pe generalul Mackensen, celebru prin spărturile lui de fronturi și nici odată învins.

In ziua de 25 Iulie divizia 5-a română sosește în ajutorul Rușilor și contraatacă pe Germani. Aceștia sunt opriți în înaintarea lor, deși aduc noi forțe. Atacurile Germanilor au continuat pe acest front până la 27 August, când renunțând la orice atac, începe a-și organiza defensiv linia ce ocupaseră. Luptele cele mai crâncene au fost pe linia dela Mărășești, Cota 334, la nord de Panciu și Dealul Muncelul, unde vrăjmașul a fost fixat. Germanii au mai continuat apoi atacurile pe restul frontului armatei a IV ruse și au putut obține oare care succes, cu multă ușurință. Pentru a le zădărnici înaintarea, a fost necesar ca trupele rusești să fie înlocuite cu unități românești mult mai puține. Din această cauză s'a ajuns ca aripa dreaptă a Armatei I-a general, Grigorescu, să se lege direct cu stânga armatei II-a.

Concomitent cu ofensiva de la Mărășești, Germanii au început alta, contra armatei II-a, general Averescu, cu scop de a eși în valea Trotușului, de unde coborând spre sud, ar fi căzut în spatele armatei I a. S'au dat lupte înverșunate la Slănic, Grozești, Pralea, care ne-au costat mii de vieți, dar inamicul n'a putut nicăirea să pătrundă linia noastră.

Astfel a fost dat din nou micei noastre armate ca prin noi sacrificii, să oprească și în anul 1917, catastrofa frontului rusesc. Luptele crâncene dela Mărăști,

Grozeşti, Mărăşeşti, Muncelul, au dovedit lumei, că oşteanul român, armat şi el egal cu inamicul său, nu poate fi înfrânt.

Generalul Mackensen, care n'a cunoscut nici odată ce-i înfrângerea, a fost învins pe frontul nostru şi redus la defensivă, deşi ne-a atacat cu forţe superioare şi deşi noi eram alături de un aliat, care nu mai vroia să lupte....

Partea III.

Pacea.

Armistiţiul de pe frontul Orient I.

După ofensiva germană contra armatelor române, întregul front românesc a întrat în acalmie. In Rusia şi'n rândurile armatei ruseşti curentul pacifist se intindea tot mai mult. Unităţile ruseşti, puse sub comanda unui sfat soldăţesc, nu se sfiau să anunţe data când vor părăsi frontul. Disciplina nu mai exista, iar anarchia începuse să mineze întreaga armată. La această dezorganizare au contribuit numa agenţii germani prin intermediul evreilor, aşa de numeroşi în Rusia.

In acest timp, guvernul Kerenski, a fost răsturnat de maximalişti, în cap cu Trotzki (Braunstein) şi Lenin, care nu mai voiau continuarea răsboiului în nici un chip. Curând Rusia a cerut armistiţiu, care se încheie pe întregul front la 22/XI 917. Cum frontul român era o continuare a frontului rusesc, suntem şi noi nevoiţi a semna un armistiţiu. Intreaga armată română a primit acest armistiţiu cu durere. Ea încă mai păstra speranţa neatinsă a unor zile mai bune, nădăjduind îndreptarea Rusiei şi a armatei sale. O probă evidentă a acestor sentimente este faptul, că oştirea noastră a rămas cu aceeaş disciplină şi spirit războinic, până la încheierea păcii fără ca să se fi auzit măcar într'o unitate, de vre-un act cât de mic

de insubordonanţă sau bolcevism, deşi trăia la cot cu o armată bolcevistă. In timpul acestui armistiţiu, pe când soldatii ruşi franternizau cu inamicul, oşteanul nostru, conştient de situaţia în care ne găseam, n'a îngăduit nici o prietenie cu vrăşmaşul, iar atunci când devenea prea îndrăzneţ, îl făcea prizonier, trăgându-l cu o mare abilitate peste reţeaua de sârmă.

Triunghiul Morţii.

Speranţele noastre se îndreptau spre Ucraina care, deslipindu-se de Rusia Mare, înţelegea să rămâe credincioasă aliaţilor noştri, continuând răsboiul. Pentru aceasta Inţelegea îi recunoscuse indepenţa deplină.

Cum Ucraina nu dispunea încă de o armată proprie, care să înlocuiască pe frontul nostru armatele ruse în descompunere, comandamentul nostru luase măsuri ca să scurtăm frontul, retregându-ne pe o linie de rezistenţă de o lungime mai mică.

Această linie,*) care a luat denumirea de triunghiul morţii, pentru că trebuia să rezistăm pe ea până la ultimul om, se rezima cu ambele flancuri pe Prut şi avea forma unui semicerc, cuprinzând judeţele Iaşi, Vaslui, Roman, Tutova, Fălciu. Până la ocuparea acestei linii, armata noastră, trebuia să se mai oprească şi pe alte poziţiuni dinainte alese şi lucrate cu foarte multă pricepere.

Armata rusă părăseşte frontul român.

Imediat după încheierea armistiţiului, trupele ruseşti, nu numai că n'au voit să lupte, dar au început să părăsească frontul în grupuri, grupuri retrăgându-se în Rusia.

La început aceste cete de dezertori, deşi erau periculoase pentru liniştea satelor noastre, în care se dedeau la furturi, — au fost lăsate neturburate, pentru a nu mări animozitatea dintre noi şi foştii noştri

*) Prut, Dolhasca, Băcău, Bârlad.

aliaţi Ruşi. Mai târziu, când numărul dezertorilor a crescut peste măsură şi când unităţi întregi fugeau de pe front, a fost nevoe să intervie armata noastră, pentru a le lua armele. Pericolul lor era cu atât mai mare, cu cât se dedeau la jafuri şi omoruri, şi mai ales pentru că aveau intenţiunea criminală să ne înlocuiască cu forţa starea noastră politică, printr'o anarchie la fel cu aceea din Rusia. Insă la această mişcare, s'a opus armata şi ţara întreagă, care ţineau să şi păstreze forma actuală de guvernamânt, cu atât mai mult, cu cât familia noastră domnitoare este aşa de mult iubită şi aşa de înrădăcinată în pământul ţării noastre.

Intervenţia României în Basarabia

Aceste cete desarmate erau puse apoi sub pază şi trimise peste râul Prut prin anumite locuri, dinainte hotărâte. Oficerilor ruşi, care încă se mai găseau în mijlocul lor degradaţi, li se îngăduia să rămâie în ţară şi erau trataţi ca oficeri. De îndată ce aceşti dezertori erau trecuţi peste Prut, pentru că aci nu mai exista aceeaşi ordine şi pază ca în România, începeau iarăşi să se dedea la jafuri de tot felul, sub motiv că voesc să facă egalizarea averilor private şi publice. N-a fost cruţat nici un oraş şi nici un sat de ororile bandelor bolşeviste.

Sfatul Ţării din Basarabia, temându-se ca situaţia internă, provocată de aceşti revoluţionari, să nu ia o întorsătură foarte gravă pentru existenţa Basarabii, ca provincie independentă, a cerut României ajutorul ei armat. România, — care avea tot interesul să-şi ocrotească cele 2.000.000 de Români, care locuiau aci şi să şi asigure spatele în vederea viitoarelor operaţiuni, — a intervenit numai decât şi în scurt timp a stârpit tot bolşevismul, stabilind aceeaş ordine şi linişte de odinioară.

Pacea dela Brest-Litovsk.

Cum s'a înceheiat armistiţiul, guvernul Trozki şi Lenin, au început la Brest-Litovsk, cercetarea condiţiunilor de pace propuse de Germania. După lungi tratative, în care reprezentanţii Rusiei revoluţionare şi-au etalat tot felul de teorii socialiste paradoxale, pacea s'a încheiat la Brest-Litovsk în condiţiunile ştiute. Rusia n'a fost scutită nici de anexări, nici de despăgubiri umilitoare şi nici de o desmembrare totală, care a pus'o în împosibilitate de a mai fi un pericol pentru Puterile Centrale.

Cel dintâi stat, cu care Germania a încheiat pacea în Orient, a fost Ukraina, pe care a recunoscut-o chiar independentă. Graba Germaniei de a semna pacea cu Ucraina se explica prin aceea, că Ucraina, părea singurul stat reconstituit, şi mai ales pentrucă scoţând-o din acţiune, indirect ne punea şi pe noi în imposibilitate de a mai continua războiul. Ceva mai muit, ca încercuirea noastră să fie complectă, sub motiv că Ucraina este terorizată de numeroasele bande de bolşevici, Germanii au intervenit cu armata ca să restabilească liniştea şi ordinea internă. Când capetele armatelor de invazie, coborând din Bucovina spre Odessa, au ajuns prin dreptul Bălţilor, guvernul nostru a fost somat ca în timp de 3 zile să se hotărască: sau începe războiul, sau începe tratative de pace.

Pacea dela Bucureşti.

Părăsiţi de ori ce sprijin şi 'n imposibilitate de a mai continua singuri răsboiul, am primit a începe tratativele de pace. Bun înţeles, guvernul Brătianu — Take Ionescu, care condusese răsboiul nostru naţional, a făcut loc cabinetului General Averescu, care neputând accepta condiţiunile păcii, a lăsat locul liber guvernului filo-german, Marghiloman. Cu toate sentimentele, ce acest guvern avea, extra favorabile Germanilor, tot nu s'au putut obţine condiţiuni mai blânde.

Ceva mai mult, Germanii au speculat prietenia acestui cabinet, pentru a obţine chiar mai mult de cât intenţionau. Astfel, ni s'a anexat Dobrogea toată, şi toate crestele Carpaţilor; ni s'au impus condiţiuni economice extrem de grele, am fost obligaţi la despăgubiri de răsboi de câteva miliarde, ce-i drept sub altă formă, s'a menţinut Muntenia şi Oltenia sub ocupaţie germană şi în sfârşit, am fost răniţi în demnitatea şi prestigiul nostru, nu numai de Români, dar chiar de om, prin tot felul de condiţiuni jignitoare, ca demobilizarea, dezarmarea, amnestiea şi chiar împământenirea evreilor, singurii, cari au fugit la inamic şi cari fuseseră cei mai straşnici spioni. In sfârşit era tratatul de pace cel mai diabolic, pe care o minte de om putea să-l conceapă.

Plecarea Misiunei franceze, engleze şi italiane

De îndată ce tratativele de pace au început, misiunile străine, ce fuseseră ataşate la Marele Cartier General, s'au grăbit să reîntre în ţările lor. Durerea, care a cuprins întreg poporul, când s'a văzut părăsit de aceste misiuni şi în special de cea franceză, nu se poate descrie. Lacrămile ce au curs tuturora, când ne am despărţit de misiunea franceză, va rămâne o probă neuitată de dragostea sinceră ce am păstrat-o acestor fraţi de sânge şi de arme. Chiar şi familia Regală a venit la gară să ureze drum bun acelora, care împărtăşiseră deopotrivă cu noi atâtea zile de lipsuri şi suferinţă. Cu plecarea lor rămâneam iar singuri şi în voia unei soarte nesigure.

Alipirea Basarabiei.

In timpul tratativelor de pace s'a realipit Basarabia la trupul ţării noastre. Această provincie aparţinuse României până la 1812, când s'a anexat de Rusia. In 1856 ni s'a cedat din ea 3 judeţe: Cahul Bolgrad şi Ismail. In 1878 ni s'au reluat şi aceste districte şi ni s'a dat în schimb Dobrogea, care fusese tot a noastră până 'n anul 1400 sub Mircea cel Bătrân.

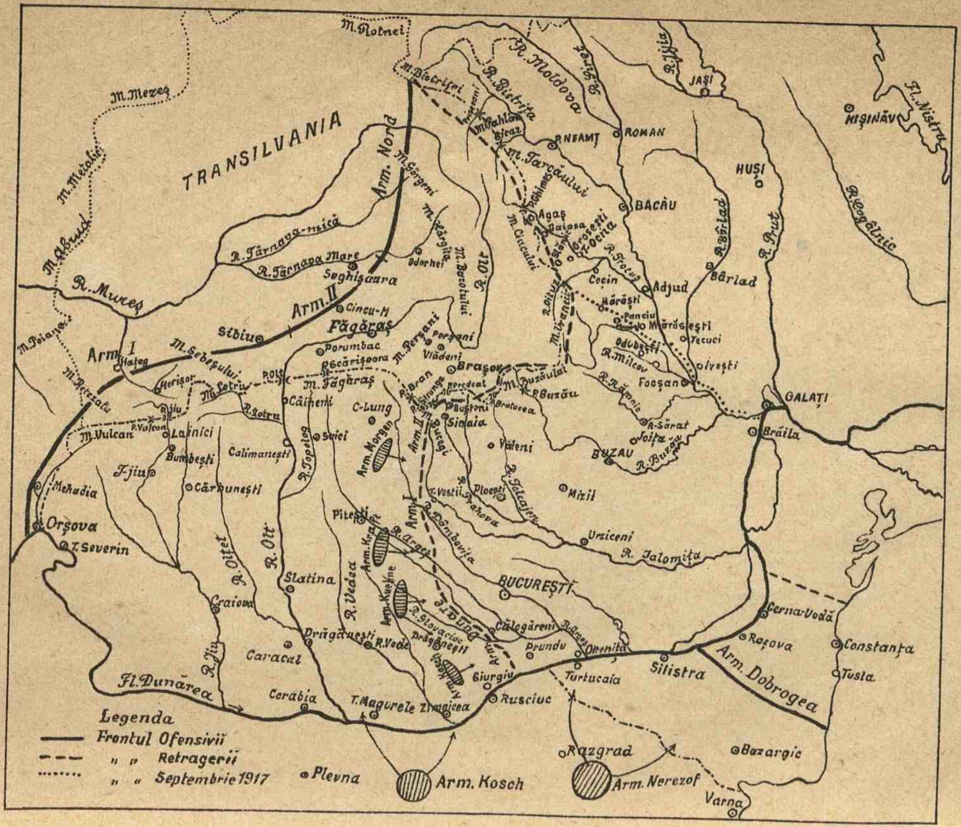

BIBLIOTECA CENTRALĂ UNIVERSITARĂ BUCUREȘTI